

466

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 31 marca 2011 r.

w sprawie naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i wód stołowych²⁾

Na podstawie art. 39 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2010 r. Nr 136, poz. 914, Nr 182, poz. 1228 i Nr 230, poz. 1511) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe wymagania, jakie powinny spełniać naturalne wody mineralne, wody źródłane i wody stołowe, w tym wymagania mikrobiologiczne, maksymalne dopuszczalne poziomy naturalnych składników mineralnych tych wód, warunki poddawania tych wód procesom usuwania składników lub nasywania dwutlenkiem węgla;
- 2) wzorcowy zakres badań, sposób przeprowadzania oceny i kwalifikacji rodzajowej wód, o których mowa w pkt 1;
- 3) szczególne wymagania dotyczące oznakowania, prezentacji i reklamy wód, o których mowa w pkt 1;
- 4) szczegółowe wymagania higieniczne dotyczące wydobywania, transportu i rozlewu wód, o których mowa w pkt 1.

Rozdział 2

Naturalne wody mineralne

§ 2. 1. Naturalne wody mineralne w opakowaniach nie mogą zawierać składników potencjalnie toksycznych naturalnego pochodzenia w stężeniach szkodliwych dla zdrowia.

2. Składniki potencjalnie toksyczne naturalnego pochodzenia występujące w naturalnych wodach mineralnych w opakowaniach oraz ich maksymalne poziomy, których przekroczenie może stanowić ryzyko dla zdrowia, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej — zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 216, poz. 1607).

²⁾ Rozporządzenie wdraża postanowienia:

- 1) dyrektywy Komisji 2003/40/WE z dnia 16 maja 2003 r. ustanawiającej wykaz, stężenia graniczne i wymogi w zakresie etykietowania dla składników naturalnych wód mineralnych oraz warunki zastosowania powietrza wzbogaconego w ozon do oczyszczania naturalnych wód mineralnych i wód źródłanych (Dz. Urz. UE L 126 z 22.05.2003, str. 34; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 31, str. 193);
- 2) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/54/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie wydobywania i wprowadzania do obrotu naturalnych wód mineralnych (Dz. Urz. UE L 164 z 26.06.2009, str. 45).

3. Skład chemiczny i inne właściwości naturalnej wody mineralnej powinny pozostać stałe (w ramach naturalnych wahań) w trakcie czerpania wody z danego otworu lub zespołu otworów tworzących ujęcie w granicach zatwierdzonej wydajności eksploatacyjnej.

4. Wymagania dotyczące metod oznaczania składników wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 3. Naturalne wody mineralne kwalifikuje się po przeprowadzeniu oceny pod względem:

- 1) geologicznym i hydrogeologicznym;
- 2) fizycznym, chemicznym i fizykochemicznym;
- 3) mikrobiologicznym;
- 4) farmakologicznym, fizjologicznym i klinicznym, jeżeli jest to uzasadnione ze względu na konieczność potwierdzenia szczególnych właściwości.

§ 4. 1. Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody jako naturalnej wody mineralnej są przeprowadzane na podstawie:

- 1) dokumentacji hydrogeologicznej dotyczącej otworu, z którego czerpana jest woda, opracowanej zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.³⁾);
- 2) określenia obszaru ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęcia wody oraz innych środków jego ochrony przed zanieczyszczeniami;
- 3) zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęcia;
- 4) temperatury wody pobranej z ujęcia oraz temperatury otoczenia w czasie pobierania próbek wody do badań, o których mowa w ust. 3;
- 5) związków między warunkami geologicznymi i rodzajem składników mineralnych występujących w wodzie.

2. Niezależnie od danych określonych w ust. 1, wymagane jest przedstawienie wyników następujących analiz chemicznych i pomiarów fizykochemicznych:

- 1) ilości pobieranej wody u źródła;
- 2) suchej pozostałości w temperaturze 180°C i 260°C;

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 133, poz. 934, Nr 170, poz. 1217, Nr 190, poz. 1399 i Nr 249, poz. 1834, z 2007 r. Nr 21, poz. 125 i Nr 82, poz. 556, z 2008 r. Nr 138, poz. 865, Nr 154, poz. 958, Nr 199, poz. 1227 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 18, poz. 97 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278 i Nr 76, poz. 489.

- 3) przewodności lub oporności elektrycznej w określonej temperaturze pomiaru;
- 4) stężenia jonów wodorowych (pH);
- 5) zawartości anionów i kationów;
- 6) zawartości składników niezjonizowanych;
- 7) zawartości pierwiastków śladowych;
- 8) radioaktywności wody przy ujęciu;
- 9) izotopów tlenu (^{16}O — ^{18}O) i wodoru (prot — wodór lekki, deuter — wodór ciężki, tryt — wodór promieniotwórczy) i proporcji pomiędzy tymi izotopami, jeżeli jest to konieczne dla ustalenia pochodzenia oznaczonej globalnej radioaktywności;
- 10) wykluczających obecność organicznych składników antropogenicznych, takich jak: pestycydy, detergenty, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, polichlorowane bifenyle.

3. Badania mikrobiologiczne wody przy ujęciu mają na celu:

- 1) wykluczenie obecności:
 - a) pasożytów i drobnoustrojów chorobotwórczych,
 - b) bakterii z grupy coli w 250 ml w temperaturze 37°C,
 - c) *Escherichia coli* w 250 ml w temperaturze 44,5°C,
 - d) paciorkowców kałowych w 250 ml,
 - e) *Clostridia* redukujących siarczynę (łącznie z przetrwalnikami) w 50 ml,
 - f) *Pseudomonas aeruginosa* w 250 ml;
- 2) określenie ogólnej liczby bakterii w 1 ml wody:
 - a) w temperaturze 20—22°C w czasie 72 godzin w ilości nie większej niż 20 wyhodowanych na agarze lub mieszance agaru i żelatyny,
 - b) 37°C w czasie 24 godzin w ilości nie większej niż 5 wyhodowanych na agarze.

4. Wzrost ogólnej liczby bakterii wyhodowanych na agarze lub mieszance agaru i żelatyny w wodzie rozlanej do butelek nie może być wynikiem zanieczyszczenia wody w procesie produkcji i nie powinien przekraczać 100 w 1 ml wody w temperaturze 20—22°C po 72 godzinach i 20 w 1 ml w temperaturze 37°C po 24 godzinach. Pomiar ogólnej liczby bakterii wykonywany jest w czasie do 12 godzin od rozlania wody do opakowań, przechowywanej w temperaturze 4°C.

5. Woda wprowadzana do obrotu w opakowaniu musi spełniać wymagania mikrobiologiczne określone w ust. 3 pkt 1 i nie może wykazywać żadnych negatywnych cech organoleptycznych. Ogólna liczba bakterii, o których mowa w ust. 4, namnażających się w naturalnej wodzie mineralnej może wynikać tylko z normalnego wzrostu liczby bakterii, które znajdowały się w niej przy pobraniu z ujęcia.

6. Wzorcowy zakres badań naturalnych wód mineralnych określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

7. Kryteria klasyfikacji naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i wód stołowych według pochodzenia i stopnia nasycenia dwutlenkiem węgla określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 5. 1. Badania kliniczne i farmakologiczne, o których mowa w § 3 pkt 4, obejmują badania wykonane uznanymi metodami naukowymi dostosowanymi do szczególnych właściwości danej naturalnej wody mineralnej oraz jej wpływu na funkcje organizmu ludzkiego, takie jak:

- 1) diureza;
- 2) funkcje żołądkowe lub jelitowe;
- 3) wyrównanie niedoboru substancji mineralnych.

2. Badania, o których mowa w ust. 1, mogą być zastąpione, jeżeli jest to możliwe, obserwacjami klinicznymi.

§ 6. 1. Do znakowania naturalnych wód mineralnych stosuje się przepisy w sprawie znakowania środków spożywczych, wydane na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, zwanej dalej „ustawą”.

2. Naturalne wody mineralne powinny być oznakowane nazwą „naturalna woda mineralna”. W przypadku naturalnych wód mineralnych gazowanych (musujących) w oznakowaniu stosuje się nazwy określone w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia.

3. Oznakowanie naturalnych wód mineralnych musi zawierać informacje obejmujące:

- 1) zawartość charakterystycznych składników mineralnych w litrze wody oraz ogólną zawartość rozpuszczonych składników mineralnych;
- 2) nazwę otworu lub zespołu otworów tworzących ujęcie oraz ich położenie ze wskazaniem miejsca lub miejscowości;
- 3) nazwę handlową (wymyśloną) wody w opakowaniu;
- 4) nazwę producenta wody i miejsca produkcji wraz z adresami;
- 5) w przypadku stosowania powietrza wzbogaconego w ozon — informację o treści: „woda poddana dopuszczonej technice traktowania powietrzem wzbogaconym w ozon” zamieszczoną obok informacji o zawartości charakterystycznych dla danej wody składników mineralnych;
- 6) w przypadku stosowania procesów, o których mowa w § 21 ust. 1 pkt 3, innych niż traktowanie powietrzem wzbogaconym w ozon — informację o tych procesach;
- 7) w przypadku całkowitego lub częściowego usunięcia dwutlenku węgla metodami fizycznymi — informację o treści: „całkowicie odgazowana” albo „częściowo odgazowana”, dodaną do nazwy naturalnej wody mineralnej;

- 8) w przypadku wód zawierających powyżej 1,5 mg/l fluorków — informację o treści: „Zawiera ponad 1,5 mg/l fluorków. Nie powinna być regularnie spożywana przez niemowlęta i dzieci poniżej 7 roku życia”.
4. W odniesieniu do wód ocenionych pod względem farmakologicznym, fizjologicznym i klinicznym stopień nasycenia dwutlenkiem węgla i jego pochodzenie oraz zalecana dzienna ilość wody do spożycia, podane w ocenie i kwalifikacji rodzajowej danej wody, mogą być podawane w oznakowaniu tych wód.
5. Naturalne wody mineralne są znakowane określeniami odnoszącymi się do ich klasyfikacji chemicznej, jeżeli wody te spełniają odpowiednie kryteria określone w załączniku nr 5 do rozporządzenia.
6. Kryteria klasyfikacji chemicznej stosowane w znakowaniu naturalnych wód mineralnych określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.
7. Naturalne wody mineralne o zawartości soli mineralnych na poziomie pomiędzy 500—1500 mg/l mogą być znakowane jako „średniozmineralizowane”.
8. W przypadku znakowania wód informacjami, o których mowa w ust. 3 pkt 8, napis nanosi się wyraźną czcionką i zamieszcza bezpośrednio obok nazwy handlowej naturalnej wody mineralnej.
- § 7. 1. Nazwa miejsca lub miejscowości albo nazwy pochodne tego miejsca lub tej miejscowości mogą być użyte jako nazwa handlowa wody pod warunkiem, że:
- 1) odnoszą się do wody wydobywanej w tym miejscu, miejscowości lub sąsiadującym rejonie;
 - 2) ich użycie nie wprowadzi w błąd co do miejsca wydobywania wody.
2. Naturalna woda mineralna pochodząca z jednego otworu lub z zespołu otworów tworzących ujęcie może być rozlewana do opakowań i wprowadzana do obrotu tylko pod jedną nazwą handlową.
3. Jeżeli nazwa handlowa (wymyślona) naturalnej wody mineralnej różni się od nazwy własnej otworu lub określonego ujęcia albo miejsca wydobywania tej wody, to określenie tego miejsca lub nazwa otworu lub zespołu otworów tworzących ujęcie muszą być naniesione czcionką, której wysokość i szerokość stanowi co najmniej 1,5 wysokości i szerokości największej czcionki użytej w tej nazwie handlowej.
4. Wymagania określone w ust. 3 odnoszą się również do reklamy naturalnej wody mineralnej.
- § 8. 1. Opakowania naturalnych wód mineralnych nie mogą zawierać oznaczeń, zastrzeżonych nazw, znaków towarowych lub firmowych, nazw gatunkowych, obrazów, sugerujących właściwości, których woda nie posiada, w szczególności w odniesieniu do pochodzenia, wyników analiz lub wszelkich innych danych dotyczących uznania tej wody i jej kwalifikacji rodzajowej.
2. Oznakowanie naturalnych wód mineralnych nie może zawierać informacji przypisujących naturalnej wodzie mineralnej właściwości zapobiegania chorobom lub ich leczenia albo odwoływać się do takich właściwości.
3. Oznakowanie naturalnych wód mineralnych informacjami: „pobudza trawienie”, „stymuluje funkcje wątrobowo-żółciowe” lub oznaczeniami podobnymi może być użyte pod warunkiem, że wody te spełniają odpowiednie wymagania potwierdzone wynikami udokumentowanych badań klinicznych i farmakologicznych, o których mowa w § 5.
4. Wymagania, o których mowa w ust. 1—3, dotyczą również prezentacji i reklamy naturalnych wód mineralnych.

Rozdział 3

Wody źródlane

§ 9. 1. Wody źródlane podlegają ocenie i kwalifikacji rodzajowej zgodnie z wymaganiami, o których mowa w § 3 pkt 1—3 oraz § 4 ust. 1—5.

2. W badaniach wód źródłanych stosuje się wzorcowy zakres badań naturalnych wód mineralnych określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 10. Wody źródlane przy ujęciu i w opakowaniu muszą spełniać wymagania:

- 1) mikrobiologiczne, o których mowa w § 4 ust. 3—5;
- 2) chemiczne i fizykochemiczne oraz organoleptyczne określone dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

§ 11. Do znakowania, prezentacji i reklamy wód źródłanych stosuje się przepisy § 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 2—6, § 7 i § 8 ust. 1, 2 i 4.

Rozdział 4

Wody stołowe

§ 12. 1. Wody stołowe w opakowaniach muszą spełniać wymagania:

- 1) mikrobiologiczne, określone w § 4 ust. 3 pkt 1 i ust. 4 i 5;
- 2) dotyczące dopuszczalnego poziomu składników chemicznych, których przekroczenie może stanowić ryzyko dla zdrowia publicznego, określone dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

2. Składniki mineralne użyte w toku produkcji wody stołowej:

- 1) chlorek wapnia,
- 2) chlorek lub siarczan magnezu,
- 3) chlorki, siarczany lub wodorowęglany sodu i potasu

— pod względem czystości chemicznej muszą spełniać wymagania określone dla środków spożywczych.

3. Zawartość składników mineralnych wymienionych w ust. 2 w wodzie stołowej powinna być równa albo wyższa od poziomów określonych w poz. 4–8 i 12 załącznika nr 5 do rozporządzenia.

§ 13. Oceny i kwalifikacje rodzajowe wód stołowych są dokonywane zgodnie z wymogami określonymi w § 9 ust. 1 dla wody źródlanej oraz naturalnej wody mineralnej określonymi w § 3 pkt 1–3 i § 4 ust. 1–5.

§ 14. 1. Wody stołowe są wprowadzane do obrotu pod nazwą „woda stołowa”, która nie może być zastąpiona nazwą handlową (wymyśloną). Jeżeli woda stołowa jest oznakowana nazwą handlową (wymyśloną), to określenie „woda stołowa” jest zamieszczane w bezpośrednim sąsiedztwie tej nazwy czcionką, której wysokość i szerokość stanowią co najmniej połowę wysokości i szerokości największej czcionki nazwy handlowej (wymyślonej).

2. W oznakowaniu wód stołowych podaje się informacje o wchodzących w skład danej wody:

- 1) naturalnej wodzie mineralnej;
- 2) wodzie źródlanej;
- 3) solach mineralnych.

§ 15. Do znakowania, prezentacji i reklamy wód stołowych stosuje się odpowiednio przepisy § 6 ust. 1, ust. 3 pkt 1 i 3–7 oraz § 8 ust. 1, 2 i 4.

Rozdział 5

Wymagania dotyczące wydobywania, transportu i rozlewu do opakowań naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i wód stołowych

§ 16. 1. Eksploatacja ujęcia naturalnych wód mineralnych i wód źródłanych może odbywać się na podstawie pozwolenia wodnoprawnego wydanego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.⁴⁾) lub koncesji wydanej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze.

2. Każdy otwór lub zespół otworów, z którego czerpie się naturalną wodę mineralną lub wodę źródlaną, posiada nazwę własną używaną w:

- 1) dokumentacji hydrogeologicznej, o której mowa w § 4 ust. 1;
- 2) ocenie i kwalifikacji rodzajowej wody;
- 3) dokumentacji z badań laboratoryjnych;
- 4) znakowaniu naturalnej wody mineralnej i wody źródlanej.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 267, poz. 2255, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 21, poz. 125, Nr 64, poz. 427, Nr 75, poz. 493, Nr 88, poz. 587, Nr 147, poz. 1033, Nr 176, poz. 1238, Nr 181, poz. 1286 i Nr 231, poz. 1704, z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 168, poz. 1323 i Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 44, poz. 253, Nr 96, poz. 620 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 32, poz. 159.

3. Wody, o których mowa w ust. 1, pochodzące z jednego otworu lub zespołu otworów tworzących ujęcie, rozlane do opakowań, posiadają jedną nazwę handlową.

§ 17. Wodę z otworu lub zespołu otworów tworzących ujęcie doprowadza się do rozlewni wyłącznie za pomocą instalacji wykonanej z materiału spełniającego wymagania określone w przepisach, o których mowa w art. 54 ustawy.

§ 18. Materiały i wyroby mające bezpośredni kontakt z wodą we wszystkich pomieszczeniach rozlewni oraz w trakcie transportu spełniają wymagania określone w przepisach, o których mowa w art. 54 ustawy.

§ 19. 1. Rozlewnię wód lokalizuje się możliwie najbliżej ujęcia wody, w specjalnie do tego celu przeznaczonym budynku albo jego wyodrębnionej części.

2. Rozlewnię wyposaża się w instalację doprowadzającą wodę z ujęcia i ciąg technologiczny, w którym odbywa się przygotowanie wody do rozlewania w opakowania.

3. Woda z ujęcia może być wykorzystana również do innych celów niż określone w ust. 2 pod warunkiem rozdzielenia poszczególnych instalacji w hydroforach.

4. Jeżeli ciąg technologiczny produkcji wody ma być wykorzystany również do rozlewania napojów bezalkoholowych, państwowy powiatowy inspektor sanitarny określa, w drodze decyzji wydanej w trybie określonym w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy, warunki:

- 1) zapewnienia odpowiedniego stanu sanitarnego ciągu technologicznego przed rozlewem naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i wód stołowych;
- 2) dokumentowania systematycznie prowadzonej kontroli skuteczności procesów mycia i dezynfekcji ciągu technologicznego.

§ 20. 1. Naturalna woda mineralna lub woda źródłana rozlewane do opakowań, posiadające określoną nazwę handlową, mogą być czerpane z określonych zasobów wody podziemnej jednym lub kilkoma otworami, stanowiącymi ujęcie.

2. Dopuszczalne odchylenia zawartości charakterystycznych składników mogą wynosić nie więcej niż $\pm 20\%$.

3. Dopuszcza się łączenie naturalnych wód mineralnych pochodzących z różnych otworów i określanie ich jedną nazwą handlową, jeżeli woda czerpana z tych otworów spełnia te same wymagania w zakresie kwalifikacji chemicznej określone w załączniku nr 5 do rozporządzenia. W przypadku wód źródłanych woda czerpana z różnych otworów jest wodą tego samego rodzaju.

§ 21. 1. Naturalna woda mineralna i woda źródłana w stanie surowym z ujęcia mogą być poddawane wyłącznie następującym procesom:

- 1) usuwania składników nietrwałych, takich jak: związki żelaza, manganu i siarki (II), poprzez filtrację albo dekantację poprzedzoną ewentualnie napowietrzaniem i sedymentacją osadów;
- 2) usuwania związków żelaza, manganu, siarki (II) i arsenu z niektórych wód poprzez traktowanie wody powietrzem wzbogaconym w ozon tylko w ilości niezbędnej do przeprowadzenia tego procesu;
- 3) usuwania innych niż wymienione w pkt 1 i 2 nietrwałych składników metodami zatwierdzonymi;
- 4) częściowego lub całkowitego usuwania z wody dwutlenku węgla wyłącznie metodami fizycznymi;
- 5) nasycania albo ponownego nasycania wody dwutlenkiem węgla, zgodnie z warunkami określonymi w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia.

2. Działania, o których mowa w ust. 1, mogą być stosowane, jeżeli nie spowodują pogorszenia jakości wody pod względem mikrobiologicznym i zmian charakterystycznego składu mineralnego wody.

3. Naturalne wody mineralne i wody źródlane poddane procesom, o których mowa w ust. 1, mogą być używane do produkcji napojów bezalkoholowych.

4. Maksymalne dopuszczalne zawartości składników pozostałych lub powstałych podczas napowietrzania naturalnej wody mineralnej lub wody źródlanej powietrzem wzbogaconym w ozon określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

5. Traktowanie naturalnych wód mineralnych i wód źródłanych powietrzem wzbogaconym w ozon stosowanym w celu usunięcia składników, o których mowa w ust. 1 pkt 2, może być stosowane po uprzednim powiadomieniu przez producenta wody właściwego państwowego inspektora sanitarnego. Powiadomienie dotyczy również procesów innych niż traktowanie powietrzem wzbogaconym w ozon w celu usunięcia składników, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

6. Procesy, o których mowa w ust. 1 pkt 3, mogą być stosowane pod warunkiem, że:

- 1) ich stosowanie jest uzasadnione składem chemicznym danej wody;
- 2) producent wody będzie w stanie zapewnić, że proces ten jest bezpieczny ze względu na jakość tej wody pod względem zdrowotnym;
- 3) woda z ujęcia spełnia wymagania mikrobiologiczne określone w § 4 ust. 3.

7. Nie dopuszcza się:

- 1) odgazowywania wody podziemnej, która została zakwalifikowana jako naturalna woda mineralna ze względu na naturalną zawartość dwutlenku węgla;
- 2) dodawania środków bakteriostatycznych lub stosowania wszelkich innych zabiegów, które mogą zmienić mikroflorę naturalnej wody mineralnej lub wody źródlanej;
- 3) dodawania do naturalnej wody mineralnej innych składników niż dwutlenek węgla.

§ 22. We wszystkich pomieszczeniach rozlewni naturalnej wody mineralnej, wody źródlanej i wody stołowej zapewnia się warunki higieniczne i technologiczne wykluczające:

- 1) wtórne zanieczyszczenie wody podczas gromadzenia wody w zbiornikach, napowietrzania wody i filtracji lub nasycania wody dwutlenkiem węgla, rozlewania wody do opakowań i magazynowania;
- 2) zmiany charakterystycznego składu mineralnego wody.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 23. Wody stołowe zawierające na etykietach oznakowanie niespełniające wymagań, o których mowa w § 14 ust. 2, wprowadzone do obrotu lub przeznaczone do wprowadzenia do obrotu przed datą wejścia w życie rozporządzenia mogą pozostawać w obrocie przez okres dwunastu miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

§ 24. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.⁵⁾

Minister Zdrowia: *E. Kopacz*

⁵⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i wód stołowych (Dz. U. Nr 120, poz. 1256 i Nr 276, poz. 2738).

Załączniki do rozporządzenia Ministra Zdrowia
z dnia 31 marca 2011 r. (poz. 466)

Załącznik nr 1

**SKŁADNIKI POTENCJALNIE TOKSYCZNE NATURALNEGO POCHODZENIA WYSTĘPUJĄCE
W NATURALNYCH WODACH MINERALNYCH W OPAKOWANIACH ORAZ ICH MAKSYMALNE POZIOMY,
KTÓRYCH PRZEKROCZENIE MOŻE STANOWIĆ RYZYKO DLA ZDROWIA**

Lp.	Składniki	Maksymalne poziomy (mg/l)
1	Antymon	0,0050
2	Arsen ogólny	0,010 (łącznie)
3	Bar	1,0
4	Bor	5,0
5	Kadm	0,003
6	Chrom	0,050
7	Miedź	1,0
8	Cyjanki	0,070
9	Fluorki	5,0
10	Ołów	0,010
11	Mangan	0,50
12	Rtęć	0,0010
13	Nikiel	0,020
14	Azotany	50,0/10,0 ¹⁾
15	Azotyny	0,1
16	Selen	0,010

¹⁾ Poziom 10,0 (mg/l) odnosi się do naturalnych wód mineralnych wydobywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

**WYMAGANIA^{*)} DOTYCZĄCE METOD OZNACZANIA SKŁADNIKÓW WYMIENIONYCH
W ZAŁĄCZNIKU NR 1 DO ROZPORZĄDZENIA**

Lp.	Składniki	Dokładność wartości parametrycznej w % (uwaga 1)	Precyzja wartości parametrycznej w % (uwaga 2)	Granica wykrywania w % wartości parametrycznej (uwaga 3)	Uwagi
1	Antymon	25	25	25	
2	Arsen	10	10	10	
3	Bar	25	25	25	
4	Bor				patrz załącznik nr 1 do rozporządzenia
5	Kadm	10	10	10	
6	Chrom	10	10	10	
7	Miedź	10	10	10	
8	Cyjanki	10	10	10	uwaga 4
9	Fluorki	10	10	10	
10	Ołów	10	10	10	
11	Mangan	10	10	10	
12	Rtęć	20	10	20	
13	Nikiel	10	10	10	
14	Azotany	10	10	10	
15	Azotyiny	10	10	10	
16	Selen	10	10	10	

Objaśnienia:

^{*)} Wymagane jest, aby analityczne metody ilościowego oznaczania składników wymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia umożliwiały co najmniej pomiar stężenia odpowiadający wartości parametrycznej z określoną dokładnością, precyzją i granicą wykrywania. Niezależnie od czułości zastosowanej metody analitycznej, wynik wyraża się, przynajmniej tą samą liczbą miejsc dziesiętnych, jaka została podana dla maksymalnych stężeń ustanowionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

Uwaga 1: Dokładność jest błędem systematycznym i stanowi różnicę między wartością średnią dużej liczby powtórzonych pomiarów a wartością rzeczywistą.

Uwaga 2: Precyzja jest błędem przypadkowym i jest na ogół wyrażana jako odchylenie standardowe (w serii i między seriami) dla próbki wyników ze średniej. Dopuszczalna precyzja jest dwukrotnością względnego odchylenia standardowego.

Uwaga 3: Granicą wykrywania jest stężenie badanego składnika:

- równe trzykrotności względnego odchylenia standardowego w serii próbek o niskich stężeniach oznaczanego składnika,
- albo pięciokrotności względnego odchylenia standardowego w serii próbek wzorcowych.

Uwaga 4: Metoda musi umożliwić oznaczenie łącznej zawartości cyjanków we wszystkich postaciach.

WZORCOWY ZAKRES BADAŃ NATURALNYCH WÓD MINERALNYCH

Wskaźniki jakości wody	Rodzaj i zakres badań			
	Badania wstępne ¹⁾	Badania pełne w związku z oceną i kwalifikacją wody ²⁾	Monitoring ³⁾	Sytuacje wyjątkowe – awaryjne ⁴⁾
1	2	3	4	5
Wskaźniki organoleptyczne	zapach, smak	zapach, smak, mętność, barwa	zapach, smak, mętność, barwa	zgodnie z zaleceniem organów urzędowej kontroli żywności
Wskaźniki fizyczno-chemiczne	przewodność elektryczna, temperatura	przewodność elektryczna, temperatura, pH, radionuklidy	przewodność elektryczna, pH	
Składniki niepożądane i toksyczne w nadmiernych stężeniach	azotyny, azotany, amon, ChZT	wszystkie składniki wymienione w załączniku nr 1 do rozporządzenia oraz pestycydy, detergenty, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), polichlorowane bifenylole (PCB)	azotyny, azotany, amon, żelazo, ChZT	zgodnie z zaleceniem organów urzędowej kontroli żywności
Składniki podstawowe	sód, wapń, magnez, żelazo, mangan, chlorki, wodorowęglany, siarczany	amon, lit, sód, potas, stront, żelazo, chlorki, fluorki, bromki, siarczany, wodorowęglany, kwas metakrzemowy, dwutlenek węgla	składniki charakterystyczne wymienione w znakowaniu wody	zgodnie z zaleceniem organów urzędowej kontroli żywności
Wskaźniki mikrobiologiczne	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , ogólna liczba bakterii w temp. 20–22°C i 37°C	w zakresie określonym w § 4 ust. 3–5 rozporządzenia		

Objaśnienia:

- 1) Badania pozwalające na wstępną charakterystykę wody z ujęcia.
- 2) Badania niezbędne do oceny jakości wody z ujęcia, która ma być wykorzystywana do produkcji wody opakowanej oraz wody w opakowaniu przeznaczonej do obrotu.
- 3) Badania kontrolne – systematyczne – wody ujmowanej oraz pobranej w krytycznych punktach kontroli określonych w ramach systemu HACCP wdrożonego w zakładzie.
- 4) Badania zalecane w przypadku zmian jakości wody czerpanej z ujęcia.

KRYTERIA KLASYFIKACJI NATURALNYCH WÓD MINERALNYCH, WÓD ŹRÓDLANYCH I WÓD STOŁOWYCH WEDŁUG POCHODZENIA I STOPNIA NASYCENIA DWUTLENKIEM WĘGLA¹⁾**1. Według pochodzenia dwutlenku węgla w wodzie:**

Naturalne wody mineralne, które wydzielają u źródła lub po rozlaniu do opakowań, samorzutnie i w sposób zauważalny dwutlenek węgla w warunkach normalnych temperatury i ciśnienia (naturalne wody mineralne gazowane (musujące)), dzielą się na trzy kategorie, do których stosuje się, odpowiednio, następujące oznakowanie:

- 1) „naturalna woda mineralna, naturalnie nasycona dwutlenkiem węgla” (gazowana) — dla oznaczenia wody, w której zawartość dwutlenku węgla pochodzącego ze źródła, po ewentualnej dekantacji i butelkowaniu, jest taka sama jak przy ujęciu, a w razie potrzeby woda jest ponownie nasycona pewną ilością dwutlenku węgla pochodzącego z tego samego złoża podziemnego równą ilości utraconej podczas wymienionych procesów;
- 2) „naturalna woda mineralna wzbogacona dwutlenkiem węgla (CO₂) ze źródła” — dla oznaczania wody, w której zawartość dwutlenku węgla pochodzącego ze złoża podziemnego, po odżelazieniu wody i butelkowaniu, jest wyższa od stwierdzonej przy ujęciu;
- 3) „naturalna woda mineralna, woda źródłana lub woda stołowa nasycona CO₂” (gazowana) — dla oznaczania wody, która w procesie rozlewania została nasycona CO₂ ze złoża podziemnego lub CO₂ o jakości wymaganej dla środków spożywczych.

2. Według stopnia nasycenia dwutlenkiem węgla:

- 1) wody nienasycone dwutlenkiem węgla — niegazowane;
- 2) wody niskonasycone dwutlenkiem węgla — do stężenia 1500 mg/l CO₂;
- 3) wody średnionasycone dwutlenkiem węgla — od 1500 do 4000 mg/l CO₂;
- 4) wody wysokonasycone dwutlenkiem węgla — powyżej 4000 mg/l CO₂.

Objaśnienia:

¹⁾ Klasyfikacja wód stołowych odnosi się do tych wód w opakowaniach.

Załącznik nr 5

KRYTERIA KLASYFIKACJI CHEMICZNEJ STOSOWANE W ZNAKOWANIU NATURALNYCH WÓD MINERALNYCH

Lp.	Określenia	Kryteria
1	Bardzo niskozmineralizowana	Ogólna zawartość soli mineralnych nie jest większa od 50 mg/l
2	Niskozmineralizowana	Ogólna zawartość soli mineralnych nie jest większa od 500 mg/l
3	Wysokozmineralizowana	Ogólna zawartość soli mineralnych jest większa od 1500 mg/l
4	Zawiera wodorowęglany	Zawartość wodorowęglanów jest wyższa od 600 mg/l
5	Zawiera siarczany	Zawartość siarczanów jest wyższa od 200 mg/l
6	Zawiera chlorki	Zawartość chlorków jest wyższa od 200 mg/l
7	Zawiera wapń	Zawartość wapnia jest wyższa od 150 mg/l
8	Zawiera magnez	Zawartość magnezu jest wyższa od 50 mg/l
9	Zawiera fluorki	Zawartość fluorków jest wyższa od 1 mg/l
10	Zawiera żelazo	Zawartość żelaza dwuwartościowego jest wyższa od 1 mg/l
11	Kwasowęglowa	Zawartość naturalnego dwutlenku węgla w wodzie przy ujęciu jest wyższa od 250 mg/l
12	Zawiera sól	Zawartość sodu jest wyższa od 200 mg/l
13	Odpowiednia dla przygotowania żywności dla niemowląt	Zawartość: – sodu lub chlorków nie jest wyższa od 20 mg/l – fluorków nie jest wyższa od 0,7 mg/l – azotynów nie jest wyższa od 0,02 mg/l – azotanów nie jest wyższa od 10 mg/l
14	Odpowiednia dla diety ubogiej w sól	Zawartość sodu jest niższa od 20 mg/l
15	Może działać przeczyszczająco	Dla wód ocenionych klinicznie zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia
16	Może działać moczopędnie	Dla wód ocenionych klinicznie zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia

Załącznik nr 6

MAKSYMALNE DOPUSZCZALNE ZAWARTOŚCI SKŁADNIKÓW POZOSTAŁYCH LUB POWSTAŁYCH PODCZAS NAPOWIETRZANIA NATURALNEJ WODY MINERALNEJ LUB WODY ŹRÓDLANEJ POWIETRZEM WZBOGACONYM W OZON

Lp.	Rodzaj składnika	Maksymalne limity ¹⁾ (µg/l)
1	Ozon rozpuszczony	50
2	Bromiany	3
3	Bromopochodne metanu	1

Objaśnienia:

¹⁾ Zgodność z maksymalnymi limitami jest monitorowana przez organy urzędowej kontroli żywności podczas butelkowania lub stosowania innej formy pakowania z przeznaczeniem bezpośrednio dla konsumenta finalnego.